

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 131/2018 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen lähisuhdeväkivallasta ja sen huomioimisesta huolto- ja tapaamisratkaisuihin sekä lainsäädäntötyössä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Emma Karin /vihr näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 131/2018 vp:

Miten hallitus varmistaa, että lapsen vanhempaan kohdistuva lähisuhdeväkivalta huomioidaan uudistettaessa lakia lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta sekä huoltoa ja tapamista koskevissa ratkaisuihin, ja

miten hallitus varmistaa, että Suomi noudattaa huolto- ja tapaamisoikeuslakia uudistaessaan Istanbulin sopimuksen 31 artiklaa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Suomi on ratifioinut sekä YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen (SopS 60/1991) että YK:n kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen eli niin sanotun Cedaw-sopimuksen (SopS 68/1986). Molempien sopimusten mukaan kaikissa lasta koskevissa ratkaisuihin määrävänä tekijänä on lapsen etu.

Suomi on niin ikään ratifioinut naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen eli niin sanotun Istanbulin sopimuksen (SopS 53/2015). Sopimuksen 31 artiklan mukaan osapuolet toteuttavat tarvittavat lainsäädäntö- tai muut toimet varmistaakseen, että määrättäessä lasten huoltajuudesta ja tapaamisoikeuksista otetaan huomioon yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvat väkivaltatapaukset. Edelleen 31 artiklan mukaan osapuolet toteuttavat tarvittavat lainsäädäntö- tai muut toimet varmistaakseen, ettei tapaamis- tai huoltajuusoikeuksien käyttäminen vaaranna uhrin tai lasten oikeuksia ja turvallisuutta.

Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetussa laissa (361/1983) säädetään, että lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskeva asia on ratkaistava ennen kaikkea lapsen edun mukaisesti. Tämä merkitsee muun ohella, että perheessä ilmi tullut väkivalta on otettava huomioon harkittaessa lapsen edun mukaista ratkaisua. Vireillä olevassa lapsenhuoltolain uudistuksessa lain säännöksiä ehdotetaan täsmennettäväksi vielä niin, että lapsen suojeleminen väkivallalta ja sen huomioon ottaminen ratkaisuihin mainittaisiin laissa nimenomaisesti. Lakiin ehdotetaan myös säännöksiä tapaamisten toteuttamisesta tuettuina tai valvottuina, jos valvonta tai tuki on tarpeen lapsen edun vuoksi.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 131/2018 vp

Perheväkivaltatilanteet ovat monimuotoisia. Väkivalta voi olla fyysistä tai henkistä. Siihen voi syyllistyä vain toinen puolisoista tai molemmat puoliset voivat käyttäytyä väkivaltaisesti. Väki-valta voi kohdistua puolisoon, lapseen tai molempiin. Toisinaan esitetään väitteitä toisen osapuolen väkivaltaisuudesta, jotta saataisiin etua huoltajuusoikeudenkäynnissä. On myös tilanteita, joissa perheen sisäinen väkivalta jää viranomaisilta piiloon.

Tuomioistuimen ratkaistavana olevissa lapsenhuoltoasioissa tuomarin on pyrittävä saamaan mahdollisimman totuudenmukainen käsitys perheen tosiasiallisesta tilanteesta. Tärkeää on kaikkien osapuolten kuuleminen. Lapsen edun selvittämisessä keskeisellä sijalla on sosiaalilautakunnan selvitys lapsen olosuhteista.

Sosiaaliviranomaiset käyttävät selvitystyönsä tukena usein myös muiden asiantuntijoiden osaamista. He voivat pyytää lausunnon esimerkiksi päivähoidosta tai kasvatusta- ja perheneuvolasta. Selvityksen tekeminen vaatii sosiaalityöntekijöiltä erityistä ammatillisuutta ja eroasioiden erityisosaamista. Sosiaaliviranomaisille järjestetään lapsioikeudellista, eri tieteenalojen tutkimustietoon perustuvaa ja menetelmällistä koulutusta sekä osana perusopintoja että täydennyskoulutuksena.

Perheiden kannalta tärkeää on varhainen puuttuminen väkivaltatilanteisiin ja perheiden tukeminen. Pääministeri Sipilän hallituksen kärkihankkeen ”Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE)” osana lapsi- ja perhepalvelut uudistetaan vuosina 2016–2018 siten, että ne vastaavat nykyistä paremmin lasten, nuorten ja perheiden tarpeita. Hallitus on varannut tähän 37,5 miljoonaa euroa. Lasten ja perheiden palveluita kehitetään monipuolisesti muun muassa vahvistamalla vanhemmuuden tukea, kehittämällä erotilanteen palveluita ennaltaehkäisevään, sovinnollisuutta tukevaan suuntaan sekä uudistamalla lastensuojelua asiakkaiden tarpeiden mukaisesti.

Osana kärkihanketta on käynnistetty lastenvalvojien ja olosuhdeselvittäjien työn kehittäminen. Tavoitteena on valtakunnallisesti yhtenevät ja laadukkaat toimintakäytännöt sekä osaamisen syventäminen. Kärkihankkeessa on myös koulutettu maakuntia väkivallan huomioimisesta eron yhteydessä.

Helsingissä 4.5.2018

Oikeusministeri Antti Häkkänen